

Lasten kotihoidon kuntalisä

Sivistyslautakunta 14.12.2023 § 93

Valmistelija Sivistystoimenjohtaja, puh. 040 182 2402

Lasten kotihoidon kuntalisän korottaminen

Sivistyslautakunta 26.10.2016 § 66

Valmistelija: sivistystoimenjohtaja, 0401822402

Kotihoidontukea voi hakea perhe, jonka alle 3-vuotias lapsi ei ole kunnan järjestämässä päivähoitossa. Kotihoidon tuki muodostuu lakisääteisestä hoitorahasta sekä tulojen mukaan määräytyvästä hoitolisästä. Kotihoidon tuki on kokonaisuudessaan kunnan kustantamaa tukea perheille, vaikka tuki maksetaankin Kelan toimesta.

Hoitorahan ja -lisän lisäksi kunta voi maksaa kuntalisää. Kuntalisän maksamisella tuetaan perheitä taloudellisesti ja annetaan perheille mahdollisuus hoitaa lapsia kotona. Kuhmoisissa on maksettu kotihoidontuen kuntalisää vuodesta 2010 alkaen alle 3-vuotiaasta lapsesta 135 €/kk.

Kuntaliiton tekemän Varhaiskasvatuskyselyn 2016 mukaan vuonna 2015 maksettiin kotihoidontuen kuntalisää 60 kunnassa. Vähennystä vuoteen 2014 on 25 kuntaa, jolloin kuntalisää maksoi 85 kuntaa. Keskimäärin kuntalisää maksettiin alle 3 -vuotiaasta lapsesta 160 €. Lisän suuruuden vaihteluväli oli alle 3-vuotiaasta lapsesta 72 - 252 euron välillä kunnasta riippuen. Kuhmoisten kunnan kotihoidon tuen menot arvioidaan olevan vuonna 2016 noin 32 % budjetoitua pienemmät. Tämän hetken arvion mukaan kotihoidontuen kuntalisän korotus 180 euroon kuukaudessa lisäisi kuluja noin 9000 € vuodessa.

Sivistysjohtajan ehdotus:

Sivistyslautakunta päättää esittää kunnanhallitukselle ja edelleen valtuustolle että Kuhmoisten kunta maksaa 1.1.2017 alkaen kotihoidontuen kuntalisää jokaiselle kotona hoidettavalle alle 3-vuotiaalle lapselle 180 €/kk.

Päätös: Ehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Esittelijä Sivistystoimenjohtaja Pertti Terho

Kunnan päiväkotitoiminta on käynyt ahtaaksi, varsinkin kun kunnassa ei ole enää omassa kodissaan työskenteleviä perhepäivähoitajia, joten seurakuntakodin tiloihin on perustettu kolmas päiväkotiryhmä

toimintakaudelle 2023-2024. Vaikka lasten lukumäärä on Kuhmoisissakin viime vuosina vähentynyt, on varhaiskasvatukseen osallistuvien lasten määrä edelleen lisääntynyt varhaiskasvatuslain muutoksista johtuen. Syntyvyystilastojen perusteella osallistumismäärä ei ole lähivuosina vähentymässä.

Näistä syistä johtuen varhaiskasvatuksen kustannustaso on jatkuvassa nousussa paitsi Kuhmoisissa myös muualla. Vuoden 2022 tilinpäätöstietojen mukaan varhaiskasvatuksen nettomenot Kuhmoisissa olivat 436 e/asukas, verokikunnissa Juupajoki 398 e/as, Punkalaidun 376 e/as, Vesilahti 511 e/as. Väestöltään 2000-5000 asukkaan kunnissa käyttömenot olivat 498 e/asukas.

Vuosina 2023-2024 varhaiskasvatuksen käyttömenot kasvavat Kuhmoisissa kolmannen päiväkotiryhmän myötä. Sen kustannus vuositasolla ilman sijaiskuluja on noin 82.500 e. Kotihoidon tuen kuntalisää nostamalla saattaisi päiväkotia Saukontassun hoitopaikat riittää ilman kolmatta ryhmää.

Arvio lasten lukumäärästä, joka varhaiskasvatuksen järjestämisen kannalta voisi olla kotihoidossa, on enimmillään kymmenkunta lasta ja siitä aiheutuvat kustannukset alla olevan ehdotuksen mukaan olisivat noin 35.000 euroa. Ehdotuksen mukaan kuntalisäkokeilu toteutuisi ajalla 1.8.2024-31.5.2025. Sen tarkoituksena on saada kokemuksia perheiltä kuntalisästä ja arvioida sen vaikutuksia kunnan talouteen sekä varhaiskasvatuksen järjestämiseen. Tämän jälkeen päätetään kokeilun jatkumisesta.

Kuntaliiton keväällä 2022 tekemän kyselyn mukaan kotihoidon tuen kuntalisää maksoi 52 kuntaa. Kuntalisän suuruus vaihteli 50–350 euron välillä per lapsi. Keskimäärin se oli 169 euro mutta esim. Lempäälän kunta alkoi maksaa v. 2023 kotihoidon tuen kuntalisää 400 euroa kk/alle 3-vuotias lapsi ja sisaruslisää 100 e/kk sillä ehdolla että kaikki perheen lapset hoidetaan kotona.

Kotihoidon tukeen kuuluu

- Kelan hoitoraha, johon eivät vaikuta perheen tulot
- Kelan hoitolisä, johon vaikuttavat perheen yhteenlasketut tulot
- mahdollinen kuntalisä, jota kotikunta maksaa.

Kotihoidon tuessa hoitaja voi olla lapsen vanhempi, vanhemman tai huoltajan kanssa asuva avo- tai aviopuoliso tai lapsesta huolehtiva muu henkilö tai palkattu hoitaja.

Hallintosäännön 6 luvun 3§:n mukaan sivistyslautakunta vastaa sivistystoimen palvelutuotannosta, kehittämisestä ja taloudesta. Liitteenä Kuntaliiton julkaisu v. 2022: Kotihoidon tuen ja yksityisen hoidon tuen kuntalisät ja palveluseteli.

Ehdotus

Sivistyslautakunta päättää että kuntalisää maksetaan perheille ajalla 1.8.2024-31.5.2025 seuraavilla ehdoilla:
- perheen kaikki lapset on hoidettava kotona
- perheeseen on kuuluttava vähintään yksi alle 3-vuotias kotihoidon

tukee oikeutettu lapsi

- kotihoidon tuen kuntalisän suuruus on 350 €/kk jokaisesta alle 3-vuotiaasta lapsesta
- sisaruslisää maksetaan 150 €/kk/lapsi perheen 3 – 5 -vuotiaista lapsista.

Päätös Päätettiin ehdotuksen mukaan.

Sivistyslautakunta 14.05.2024 § 37

Valmistelija Sivistystoimenjohtaja, puh. 040 1822402

Kuhmoisten kuntaan saapui 8.3.2024 kuntalaisaloite lasten kotihoidontuen kuntalisästä. Aloitteen allekirjoittaneet huoltajat toivovat lautakunnan päätökseen 14.12.2023 korjausta. Lautakunta asetti kuntalisän korottamisen ehdoksi sen, että perheen kaikki lapset hoidetaan kotona. Aloitteen tekijät toivovat tämän ehdon poistamista; tarkemmin oheismateriaalissa.

Kotihoidon tukea voi hakea perhe, jonka alle 3-vuotias lapsi ei ole kunnan järjestämässä varhaiskasvatuksessa. Kotihoidon tuki muodostuu lakisääteisestä hoitorahasta sekä tulojen mukaan määräytyvästä hoitolisästä. Hoitoraha on yhdestä alle 3-vuotiaasta lapsesta 377,68 €/kk, muista alle 3-vuotiaista 113,07 €/kk sekä yli 3-vuotiaista, alle kouluikäisistä lapsista 72,66 €/kk kustakin. Hoitolisää maksetaan vain yhdestä lapsesta, ja enimmillään se voi olla 202,12 €/kk. Siten kolmilapsisen perheen kotihoidon tuki voi olla esimerkiksi 765,53 €/kk.

Tämän lisäksi Kuhmoisten kunta on maksanut kotihoidontuen kuntalisää jokaiselle kotona hoidettavalle alle 3-vuotiaalle lapselle 180 €/kk. Sivistyslautakunnan päätöksen 14.12.2023 mukaan esimerkkiperheelle maksettaisiin 765,53 €/kk + kuntalisää 850 €/kk; yhden alle 3-vuotiaan lapsen perheelle esimerkin mukaisesti 579,80€/kk + 350 €/kk.

Kunnat voivat asettaa ehtoja kotihoidon tuen kuntalisän maksamiselle. Kuntaliiton mukaan kuntalisää maksavista kunnista puolet on edellyttänyt, että perheen kaikki lapset hoidetaan kotona ja että vanhempi hoitaa lastaan itse (Jarkko Lahtinen & Mikko Svartsjö, Helsinki 2022).

Esittelijä Sivistystoimenjohtaja Pertti Terho

Ehdotus Sivistyslautakunta merkitsee tiedokseen 8.3.2024 saapuneen kuntalaisaloitteen ja toteaa että aloite huomioidaan kuntalisäkokeilun 1.8.2024-31.5.2025 vaikutusten arvioinnissa.

Esittelijä muutti keskustelun jälkeen ehdotustaan:

Jos perheen kaikki lapset hoidetaan kotona ja perheeseen kuuluu vähintään yksi alle 3-vuotias kotihoidon tukeen oikeutettu lapsi, toimitaan sivistyslautakunnan 14.12.2023 päätöksen mukaan:
- kotihoidontuen kuntalisän suuruus on 350 e/kk jokaisesta alle 3-vuotiaasta lapsesta
- sisaruslisää maksetaan 150 e/kk/lapsi perheen 3-5 vuotiaista lapsista.

Jos alle 3-vuotias hoidetaan kotona mutta 3-5 vuotias hoidetaan päiväkodissa, toimitaan sivistyslautakunnan 26.10.2016 päätöksen mukaan:
- kotihoidontuen kuntalisän suuruus on 180 e/kk jokaisesta alle 3-vuotiaasta lapsesta.

Päätös

Päätettiin muutetun ehdotuksen mukaan.

Sivistyslautakunta 20.11.2025
287/12.04.00/2023

Valmistelija

Sivistystoimenjohtaja puh. 040 1822402
Varhaiskasvatuksen esihenkilö puh. 040 4856453

Kotihoidon tuesta ja yksityisen hoidon tuesta on säädetty laissa 1996/1128. Lain 3 §:n mukaan kotihoidon tuen saamisen edellytyksenä on, että lapsella ei ole varhaiskasvatuspaikkaa. Vuonna 2024 kunnista reilu viidennes (64 kuntaa) maksoi kotihoidon tuen kuntalisää alle kolmevuotiaita lapsia kotona hoitaville vanhemmille. Kuntien maksamat summat vaihtelivat 75–350 euron välillä. Keskimääräinen kuntalisä oli 189 euroa kuukaudessa.

Sivistyslautakunnan hyväksymän kuntalisäkokeilun 1.8.2024-31.5.2025 perusteella voidaan todeta, että kunnan palveluverkkoon eikä talouteen kokeilulla ollut merkittäviä vaikutuksia; kokeilun kustannusvaikutukset olivat noin 13.000€. Muutamalle perheelle kokeilu kuitenkin mahdollisti valinnanvapautta. Kunnan varhaiskasvatuspalvelujen kysyntään kokeilulla ei ollut merkitystä: päiväkodin kolmas ryhmä tarvittiin edelleen. Hallinnollisesti kahden erilaisen kuntalisän malli tuotti lisätyötä, koska päätöksen 14.12.2023 mukaista kuntalisää ei voitu maksaa Kelan kotihoidon tuen yhteydessä. Lisäksi malli hankaloitti päiväkodin työvuorosuunnittelua. Näin ollen kahden eri kuntalisämallin kokeilua ei ole tarpeen jatkaa.

Kokeilun päätyttyä kuntalisää maksetaan tällä hetkellä 180€ alle 3-vuotiaasta lapsesta, jota hoidetaan kotona. Ehtona on, että lasta hoitaa huoltaja. Kuntalisää ei makseta, mikäli perheelle maksetaan vanhempainpäivärahaa. Vuonna 2026 kotihoidontukeen oikeutettujen perheiden lapsia on seitsemän (7) sekä kolme (3), joiden huoltajien vanhempainvapaa päättyy vuoden 2026 aikana. Tavallisesti yli 3-vuotias lapsi tuodaan sosiaalisten suhteiden, oppimisen ja tasavertaisuuden takia mielellään hoitoon.

Kuhmoisten kunnassa ei ole kunnan järjestämää avointa varhaiskasvatusta. Sen sijaan kunnalla on ollut mahdollisuus tarjota osa- ja kokoaikaista hoitoa lapsille, joiden toinen vanhempi on kotona. Tällä hetkellä näitä lapsia on päiväkodissa kolme. Kiristyneessä taloudellisessa tilanteessa kuntalisän korottaminen voi olla tarkoituksenmukaista. Toisaalta siten saatettaisiin mahdollistaa alle 3-vuotaiden lasten kotihoito mahdollisimman pitkään.

Esittelijä

Sivistystoimenjohtaja Pertti Terho

Ehdotus

Kotihoidontuen kuntalisää maksetaan alle 3-vuotiaista lapsista siten, että kuntalisä on perheen nuorimmasta lapsesta 250 euroa/kk ja muista alle 3-vuotiaista lapsista 100 euroa/kk. Maksamisen edellytyksenä on, että ketään perheen alle 3-vuotiaista lasta ei hoideta kunnallisessa varhaiskasvatuksessa edes tilapäisesti. Muut ehdot: lasta hoitaa kotona huoltaja.

Kuntalisää haetaan Kelalta lasten kotihoidon tuen hakemisen yhteydessä. Kela maksaa kuntalisän kotihoidon tuen maksamisen yhteydessä Kelan ja kunnan sopimuksen perusteella. Kuntalisä on saajalleen verotettavaa tuloa. Kuntalisää ei makseta, mikäli perheelle maksetaan vanhempainpäivärahaa.

Tämän esityksen mukaista kuntalisää maksetaan Kelan ja kunnan sopimuksen valmistuttua, aikaisintaan 1.1.2026.

Päätös